

СЪЮЗ НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ЦЕНТРАЛЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. "Пиротска" № 7

тел./факс: 0359-2987-83-90

e-mail: sub@sub.bg

Изх. № 32/1...1.07.2024г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

СТ А Н О В И Щ Е

Вх. № 377/21
Дата 03.07.24г.

НА СЪЮЗА НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО №15/2024

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 4 юни 2024 г. на Съюза на юристите в България е предоставена възможност да представи писмено становище по конституционно дело №15/2024 г., образувано по искане на Наказателната колегия на Върховния касационен съд на Република България за установяване на противоконституционност на чл. 280, ал. 5; чл. 281, ал.4; чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 от Наказателния кодекс на Република България (Обн. ДВ, бр. 26 от 2 април 1968 г., посл. изм. ДВ, бр.42 от 14 май 2024 г. НК).

По поставените въпроси в искането на вносителя предоставяме на вниманието ви следното становище.

Макар и да е ясно, че волята на законодателя за направените изменения е била мотивирана с увеличаване брой на престъпленията по посочените текстове, формулирането на наказателните санкции не е съобразено с основни принципи на Конституцията, на Закона за нормативните актове и на наказателното право, което води до тяхната противоконституционност.

Основателно вносителите на предложението приемат, че измененията на четирите норми противоречат на принципа на правовата

държава – чл. 4, ал. 1 от Конституцията поради несъответствие с нормативно установени стандарти за изработване на правните норми, както и с основни принципи на законодателния процес и на наказателното право. Съществено е, че съгласно чл. 9 от Закона за нормативните актове нормите се формулират на общоупотребимия български език, кратко, точно и ясно.

Създадената възможност за налагане на глоба по чл. 280, ал. 5 и по чл. 281, ал. 4 НК в размер на пазарната стойност на моторното превозно средство, когато то не е собственост на извършителя, не е в съответствие със съставите на деянията, към които е направено препращане .

В чл. 280, ал. 5 НК се предвижда налагане на глоба в случаите на извършено престъпление по ал. 2, т. 5, ако превозното средство не е собствено на извършителя. Използването на превозно средство не е задължителен елемент от състава на нормата, към която е направено препращането, поради което е налице фактическа и терминологична несъгласуваност. По-същественото е, че и двата текста предвиждат налагане на глоба, при това – с различно съдържание. Това води до нарушаване на основен принцип на наказателното право, че за едно деяние не може да се налага два пъти едно и също по вид наказание.

Нарушен е и принципът за яснота и последователност при прилагане на наказателно-правните норми.

Конкретният размер на наказанието „глоба“ се определя съобразно критериите по чл. 47, ал. 1 НК – имуществено състояние, доходи и семейни задължения на дееца, както и съобразно глава пета от същия кодекс – преценява се степента на обществена опасност на деянието и дееца, подбудите за извършване на деянието и другите смекчаващи и отегчаващи вината обстоятелства.

По чл. 280, ал. 5 и по чл. 281, ал. 4 НК глобата е в размер на пазарната стойност на моторното превозно средство.

Налице е видимо противоречие в съдържанието на наказанието, въпреки еднаквото му наименование, както и противоречие с принципа, че за едно деяние не може да се налага повторно едно и също наказание.

Изтъкнатото противоречие засяга и правото по чл. 6, т. 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека на справедлив процес. Съдът по правата на човека многократно е приемал, че това право се нарушава винаги, когато законодателните или съдебните решения засягат принципа на правната сигурност.

Този принцип е нарушен с измененията на чл. 343, ал. 5 – в случаите по ал. 3 и ал. 4, както и на чл.343б, ал. 5 – в случаите по ал. 1 – 4 от същия

текст на НК – предвидено е отнемане на моторното превозно средство, чрез което е извършено престъплението, или присъждане на неговата равностойност, ако то не принадлежи на виновния.

Очевидната граматическа непрецизност на чл. 343б, ал. 5 НК не е основание текстът да се обяви за несъответен на Конституцията, но такова основание безспорно е противоречието на направените изменения с основен принцип на наказателното право. Така, съгласно чл. 53, ал. 1, б. “а” и б. “б” НК отнемането на средството, чрез което е извършено деянието се прилага при извършени умишлени престъпления, а оспорените текстове визират престъпни деяния, извършени при форма на вината - непредпазливост. Касае се за принцип от общата част на наказателното право, който не може да бъде дерогиран чрез изменения в отделни текстове в специалната част на кодекса.

Безспорно е желанието на законодателя да противодейства на определен вид престъпна дейност чрез засилени санкции, но това може да стане само със законосъобразни правни способности.

Освен това, анализът на наказателната практика показва, че засилената наказателна репресия не е достатъчно ефективен способ. Увеличеният размер на наказанието „лишаване от свобода“ за някои непредпазливи престъпления е съпоставим с размера на наказанията, предвидени за умишлени деяния, без това да е довело до намаляване броя на извършените престъпления от този вид.

Много по-важно е формирането на обществено усещане за неотменимост на наказателната отговорност, при спазване принципите на наказателното право и процес.

Изложеното е основание да подкрепим искането на Наказателната колегия на Върховния касационен съд за противоконституционност на атакуваните текстове от Наказателния кодекс.

**С УВАЖЕНИЕ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ:**

(ВЛ. СЛАВОВ)